

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo naro-
du vodnik!

Izhaja vsako sredo.
Naročnina:
za celo leto Din 30—
za pol leta " 15—
za inozemstvo " 15—
za celo leto Din 50—
Inserati po tarifu. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Vsaka vsakva
vse sadove
svojeja dela in
mbr živosti!

Rokopisi se ne vra-
čajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
nbor. št. 2506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Dr. Igor Rosina:

Kulturno - politična misija Slovenstva.

V prvem članku sem skušal pokazati najglavnejše smeri kulturnopolitične misije Slovenstva. Sedaj hočem poskusiti nakazati način, kako se približamo rešitvi problema.

Nova doba zahteva novih ljudi. Rekli smo, da je treba narodne obnove, da lahko narod reši nove velike naloge, ki mu jih nova bližajoča se doba nalaga. Pri tem pa je jasno, da ne gre toliko za narodnostno obnovo na zunaj, nego za osebno obnovo posameznika na znotraj. Gre za to, da doseže vsak zase to, kar si želi za svoj narod.

Nikdo ne more utelešati idealov, ki jih sam nima.

Gre za to, da se spremeni tip slovenskega človeka v močnejši in vrednejši tip kakor ga predstavlja danes. Ker samo tak bode kos veličini novih nalog.

Tudi ker nas je malo, si ne moremo dovoliti razkošja, da ogromna večina naroda spi in delajo le izbranci. Pri malem narodu so vsi poklicani in vsak nosi odgovornost. Pri velikih lahko večina naroda počiva, za vsak mali narod pa je, četudi kratkodobno, spanje nevarnost za obstoj. Narodni podvigi, kakor bi rekli Srbi, se morajo vrstiti hitreje, v krajših presledkih in narodna obnova mora iti v globino in se dotakniti prav vsakega posameznika. Samo z večjo živahnostjo in podvojenim tempom (gibanjem) življenja se lahko obdrži majhen narod na istovrstni kulturni višini z drugimi večjimi in največjimi. In to velja tudi za nas.

Rekel sem, da je ob razkrstju, na katerem stojimo, treba spremeniti tip slovenskega človeka v trdnjšega in da je treba tu individualnega vzgojnega dela na vsakem posamezniku samem. Skratka, treba je za rešitev bodoče misije trdnjših in globljih ljudi.

Človeka in tudi narod, ki se ja sestavlja iz množice takih posameznikov, pa se ne da od zunaj naučiti ničesar, kar nima v svojem sreju. Ti mu lahko daš samo pobudo, da začne delati. Delati pa mora vsak sam na sebi.

Vprašanje pa je takoj — in vprašanje velike važnosti — kdo lahko tako pobudo da. Kdo lahko razgiba narodne mase in vzbudi v posamezniku voljo do samovzgoje in do dela na sebi? Kdo je lahko pokretnik narodnega preporoda, ki ga zahteva od Slovenstva nova doba in nova naloga?

Liberalizem ne more preroditi slovenskega naroda.

Dve kulturni grupaciji sta, ki bi v Sloveniji prišli v poštev. Glede prve, t. j. liberalizma, ne bom govoril. Da bi mogel dvigniti narodni preporod, da bi mogel povzdigniti pri slovenski mladini nov ogenj za delo in samozbraževanje, izključujem. To je bilo mogoče za časa sedemdesetih let prejšnjega stoletja in še prej, ko so Smithove ideje prodirale v Evropo. Danes beleži zlasti po vojni po celem svetu krizo, ki je ne bo več preživel. Angleški

liberalci so živi primer. Pri nas Slovencih sem skušal naznačiti kulturno njegovo privlačnost v zadnjem članku o »novi generaciji«. Človeštvo se je socializiralo — in to kulturno mnogo bolj, nego politično.

Po klerikalizmu je slovenski človek in narod duševno ohromel.

Govoriti pa hočem kratko — v kolikor se ne dotaknem politike — o drugem kulturnem svetovnem nazoru klerikalizma, ki ima pretenzije (namene) tudi v bodoče obvladati vse javno življenje slovenskega naroda. Kajti danes ga obvlada popolnoma. Če hočem tedaj iskati za njegovimi obnovitvenimi, reorganizatornimi sposobnostmi, imam pogledati le na sedanje kulturne razmere Slovenije.

Tu vidim, da večina Slovencev ravno vsled te premoči klerikalizma ne živi več iz sebe ven, ampak je postala brezkritična mašina te ali one organizacije. Brez lastne presoje, kakor mrtvo orodje mehanično funkcionirajo kot kolesa v kakem obratu, ne da bi se vprašali, kaj je v tem ali onem slučaju res njih dolžnost. Tako mehanično, brez notranjega ognja živi, mislim, večina njih prosvetnih organizacij in celo mladinskih. Kajti klerikalizem, t. j. materialna organizacija cerkve (ki je morda res za danes še prevladujoča smer v katolicizmu) ne trpi kritike.

S tem je klerikalizem obrezduševil, zmehaniziral skoro vse kulturno življenje slovenskih zlasti kmečkih množic.

Značilen je tu odgovor »Slovenskega gospodarja« na moj članek o katoliški akciji. Po njem so se vse podobne akcije vršile: »podrejenosti duhovenstvu kakor to zapoveduje ustava katoliške cerkve od početka njenih dni«, in — basta. Vsaka kritika je nedopustna in čeprav bi se to reklo, da ti je dovoljeno vse, samo če imaš maziljene prste. Seveda prezre »Slovenski gospodar«, da zgodovinsko ne drži, kar je trdil in da je tudi moralno njegova zahteva nevzdržljiva. Verska akcija mu je v drugem članku samo še »uveljavljanje krščanskih načel v javnem življenju«. Mi pa vemo dobro, kaj to po ideologiji »Slovenskega gospodarja« pomeni. Brezkritična, brezrazumska pokorščina je, ki jo v vsakem primeru in tudi za vse primere javnega življenja zahteva slovenski klerikalizem. Pokorščina onim, ki jih spozna danes »Slovenski gospodar«, včeraj še vodstvo bivše Slovenske ljudske stranke za — »ta prave«.

Jasno je, da tu o kakem preporodu ne more biti govora in razumljivo, da je slovenski narodni genij skoro vsa svoja velika dela ustvaril v boju in proti tem načelom. Kajti baš danes po vojni je kritikizem (presojanje) in intelekt (razum) zrasel nedogledno in nerado se daje drugemu v zakup svojo vest in svoj razum. To duševno podjarmi človeka in ga

skorumpira, ne pa da bi ga osvobodilo in popboljšalo.

Razven tega pa kaže slovenski kulturni klerikalizem kakor skoraj vsak pokret, ki je dosegel kulminacijo (višek) svoje moči, znake demoralizacije. Mariborska muškata afera, da ne navajam celo vrsto podobnih slučajev, bi bila primer za to. Mlajši, zlasti takozvani krščansko-socialci se skušajo boriti proti vsemu temu. Tudi katoliško akcijo smatrajo kot pokret za poglobitvijo vere in vidijo v njej možnost vsled klerikalizma notranje tako globoko razdvojenega slovenske vas zopet izmiriti. Tu vidijo možnost vrniti večino slovenske duhovščine res svojemu pravemu poklicu: pastirstvu. Saj so mi duhovniki sami tožili, da jih obligatno delo v posameznih družtvih in zadrugah in prej tudi v stranki, tako zaposluje na deželi, da ne najdejo časa za poglobljeni verski in cerkvenopravni študij in jim je vsled tega tudi napredovanje in višja cerkvenopravna ali filozofska omika znatno otežkočena.

Toda to so komaj vetrički v vrhovih in dokler bo obstojala močna klerikalna kulturnobojna — prej politična — organizacija, jih bo skušala zdrobiti kakor skuša zdrobiti in z brezverstvom prekleti vse, kar ni v strahu in trepetu — kakor ga priporoča »Slovenski gospodar« — pred njo. Čas pa hiti in problemi zahtevajo rešitve. Slovenski klerikalizem jih ne more rešiti in narodnega preporoda, ki ga nova doba terja, po bistvu svojega ustroja ne more izvršiti. On tvori, tak kakor je danes, nevarnost obrezduhovljenja, španizacije Slovenstva, ne pa možnost svežega pogona in samovzgojne samozavesti.

Preporod slovenskega naroda je mogoč samo v kmetiskem pokretu.

Vsi, mislim, ki so prečitali te vrste, so že uganili, kam merim in kje sem našel rešitev: namreč v kmetiskem pokretu. In tako tudi je. Dati pobudo k preporodu in poglobitvi vseh posameznikov in s tem celega naroda, kakor jo terja kulturnopolitična misija od novega slovenskega človeka, je zmožen samo kmetijski kulturni pokret. To hočem poskusiti na kratko razložiti.

Ko je stal za časa združitve »Reicha« nemški narod v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja v podobnem položaju kakor danes mi, je njegov veliki državnik Bismark iskal stanu, na katerega bi naslonil novo politiko nove velike Nemčije. Našel ga je v nemškem podeželskem plemstvu. Ko je samo malo pred tem stal na važnem razpotju angleški narod, je eden njegovih največjih državnikov Disraeli zahteval in izvedel njegovo reorganizacijo na podlagi združitve angleškega podeželskega plemstva takozvani gentry. Oba sta čutila, da je to edini stan, sposoben za podstavo narodni obnovi.

Kje je tedaj slovensko podeželno plemstvo? Že enkrat sem imenoval tako kmetijske pokretnike in to ponavljam. Plemstvo, ne morda po slavni preteklosti, pač pa po trdnosti svojega značaja in skladnosti svoje duševnosti. Kajti vsak mlad kulturni pokret se naslanja na kvaliteto (kakovost), ne na kvantiteto (množino) in tako ima tudi kmetijski kul-

turni pokret nalogo zbrati okoli sebe najpošestnejše, najsamostojnejše in najmarljivejše gospodarje slovenskega kmetstva.

V vrstah slovenskega kmetstva je ohranjena tudi skoraj vsa politična tradicija Slovenstva.

Skoraj vso odgovornost za javno življenje je v zadnjem stoletju pri nas nosilo kmetstvo in zato to odgovornost tudi mnogo bolj živo in resno občuti kakor mesto. V mestu je javno življenje ali radi korita ali igračkanje za šalo in kratek čas. Na kmetih se jemljejo te stvari z vso potrebno resnostjo. Na zborovanih sem to ponovno opazil. Vzrok temu je v stanovih samih, pri nas pa tudi zato, ker ima vsaka slovenska vas po celo vrsto ljudi (rodbin), ki so skozi generacije bili navajeni kot župani, odborniki itd. nositi odgovornost za vse javno življenje vasi in preko nje.

To je tedaj tudi po krvi in tradiciji nekaško rasno slovensko plemstvo, ker je najčistokrvnejši del našega naroda. Če pa gre za narodni preporod in je treba na staro deblo cepiti nove mladike, potem je treba vzeti najbolj zdravo deblo. Neobhodno novo je treba navezati na stare zdrave korenine. In to je pri nas kmetstvo tako kot je, brez vseh tujerodnih kulturnih vplivov klerikalizma, liberalizma i. t. d.

Ker se pa je akcent (naglas) socialne pomembnosti premaknil od zgornjih na spodnje plasti naroda, je treba bazo (podstavo) tega duševnega plemstva razširiti in napraviti ta tip (primer) slovenskega človeka za splošen. Kajti to pomeni pravilno razumljena demokracija.

V tem pa je podana tudi obnova slovenskega naroda prav do zadnjega in prav do globine kakor to nova kulturnopolitična misija Slovenstva od njega zahteva.

POLITIČNE VESTI

Odstop ministra za trgovino. — Minister je odstopil zaradi agrarne reforme.

Minister za trgovino dr. Mažuranič je odstopil. O odstopu je bilo izdano sledeče uradno poročilo:

Nj. Vel. kralj je blagovolilo sprejeti ostavko na došednji položaj v vladi, ki jo je podal minister trgovine dr. Želimir Mažuranič. Z istim kraljevim ukazom je bil odrejen za začasnega zastopnika ministra trgovine finančni minister dr. Švrljuga.

Po objavi demisije je dr. Mažuranič sprejel novinarje ter jim podal o vzrokih tega koraka naslednjo izjavo:

»Edini povod moje ostavke je naslednji: V vprašanju končne rešitve agrarnih odnosov sem zastopal mnenje, da se že sestavljeni zakonski načrt naj sprejme nespremenjen, večina ministrskega sveta pa je zastopala stališče, da se že sestavljeni zakonski predlog v bitnih točkah revidira. V glavnem je šlo za vprašanje ali je v interesu našega kmeta, o katerem se mora v prvi vrsti voditi račun, in ali je sploh v interesu našega narodnega gospodarstva, da se tako zvana agrarna reforma likvidira na temelju sedanjega in do sedaj ustvarjenega stanja, ali pa da se še nadalje izvaja. Jaz sem bil in sem še prvega mnenja. In me oni, ki zastopajo drugo stališče, niso mogli prepričati o pravilnosti svojega stališča. Do kompromisa ni prišlo in zato sem izvajal konsekvence ter podal demisijo. Nj. Vel. kralj je blagovolil mojo demisijo sprejeti.

Dr. Vladko Maček — 50-letnik.

Dr. Vladko Maček, ki so ga izvolili hrvaški kmetje po prerani smrti Stjepana Radića za predsednika (bivše) hrvaške kmečke stranke, je dosegel 20. julija svoje 50. leto. Rodil se je v Jaski. Njegov oče je Slovenec po rodu, mati pa Hrvatka iz stare rodbine Matasovičev. Po končanih študijah v Zagrebu je bil najprej sodnik v Petrinji, pozneje pa je odprl svojo odvetniško pisarno v Zagrebu.

Dr. Maček je bil že v svojih mladih letih desna roka pokojnega Stjepana Radića. On govori malo, a jedrnat in to malo, kar reče, pa drži. V svojem zasebnem življenju je jako skromen, a ravno zato je med narodom splošno priljubljen.

* * *

Kdaj bo kmet svoboden?

Milan Pribičević je napisal za »Sisački Glas« pod zgornjim naslovom sledeči članek:

»Vas ni samo kraj, kjer stanujejo ljudje, ki obdelujejo zemljo. Vas ni bivališče samo ene obrti. Tudi ni ena sama vas na svetu, ampak na tisoče je vasi vseh narodov. Vasi so raztresene po celem svetu in milijoni ljudi žive v njih. Zato pa je vprašanje vasi ali kmečko vprašanje tudi vsečloveško vprašanje.

Le pogledjte kmete, kako delajo! Povsod delajo: na polju, v gozdovih, na cestah, v hišah, na vrtovih. Ti delovni ljudje nas gledajo in nemo nas vprašujejo: Kdaj bo že enkrat rešeno težavno vprašanje vsega človeštva, namreč vprašanje kmečkega hlapčevanja? Kdaj bodo kmetje svobodni? Ali se sploh lahko osvobodijo?

Kmečko hlapčevanje ne obstoji samo v tem, da mora kmet delati podnevi in ponoči, na solncu in na vetru in na dežju in v blatu. Kmet ustvarja, ni pa gospodar tega, kar ustvarja. Kmet ni gospodar svoje produkcije. Samo tisti, ki imajo velike kapitale, določajo ceno blaga, oni trgujejo s tem blagom in se bogate. Kmet pa ne more ne naprej, ne nazaj. Sedaj pa odgovorite na vprašanje: Ali ni kmečko vprašanje vsečloveško vprašanje? Ali stotine milijonov ljudi niso človeštvo? Koliko je vredno današnje človeštvo, če se stotinam milijonov ljudi godi tako kakor kmetom?

Naša država ima okoli 12 milijonov prebivalcev, od teh pa je 9 milijonov kmetov. Če računamo 9 oseb na 1 kmečki dom, je to že 1 milijon kmečkih domov. Če ima povprečno vsak kmečki dom le 5—6 hektarjev zemlje (nekateri imajo več, drugi manj, tretji nič), potem je vreden vsak kmečki dom do 100 tisoč dinarjev z živino in orodjem vred. To se pravi, da je kmečki kapital vreden okoli 100 tisoč milijonov dinarjev ali 100 milijard. Na kmetih pa tudi vsi delajo in delovna vrednost kmetov se sploh ceniti ne da. A kaj ima kmet od tega? V vasi dostikrat ni kruha, kmetje so raztrgani in bosí, nimajo niti mila za pranje niti petroleja za svetiljke. Še soli dostikrat nimajo!

Na kmetih ni lepih ulic, ne lepih hiš, ne kopališč in nobene zabave. Nimajo ne čitalnic in ne knjižnic. Dosti vasi je brez šole in na tisoče kmetov ne zna brati.

Kmet je suženj podnebja in vremena. Ali je mogoče kmeta osvoboditi te sužnosti? Ali je mogoče doseči to, da bo kmet gospodar svojega blaga? Ali mu bo mogoče dati čisto stanovanje in primerno hrano in obleko? Kdaj bo prišel čas, ko bodo tudi stotine milijonov kmetov deležne kulturnih pridobitev?

Vidite, to je najvažnejše vprašanje za kmete!

Kdaj bo naša vas svobodna? To bo takrat, ko bodo šolani ljudje razumeli, da mi na Balkanu nismo nič drugega kakor kmečka država. V prvi vrsti pa se morajo kmetje izobraziti sami, kajti danes ni kmeta, ki bi branil vas, ki bi zastopal vas, ki bi vaščane vodil in ustvarjal pravo kmečko življenje.

Kmet bo svoboden takrat, ko bosta kmečka zavest in kmečka izobrazba prodrli globoko v kmečka srca, tako da se bodo oni začeli zavedati, da so zapostavljeni.

Za kmete so seveda potrebni tudi drugi šolani ljudje. Toda najbolj so kmetom potrebni izobraženi kmetje.

* * *

Prijave za znižanje dopolnilnega davka na zemljarino.

Davčni zavezanci, ki imajo pravico za znižanje dopolnilnega davka, morajo predložiti prijave, kakor jih tozadevni zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih z dne 22. junija t. l. določa. Dopolnilni davek se zniža pod naslednjimi pogoji: 1. da se davčni zavezanec izključno bavi samo s kmetijstvom, 2. da obdeluje svoje posestvo sam ali s člani svoje družine, 3. da ima več kakor pet članov familije, 4. da dopolnilni davek ne presega 5000 Din, 5. da vloži prijavo v odrejenem roku na predpisanim obrazcu. V smislu zakona se za člane skupnega gospodarstva po tem zakonu ne morejo smatrati: 1. osebe, ki so stalno odsotne (za stalno odsotne se ne smejo smatrati osebe, ki bivajo izven doma zaradi odslužitve kaderskega roka, šolanja, zdravljenja itd.); 2. osebe, ki se bavijo poleg kmetovalstva ali izključno z obrtjo, industrijo ali drugim pridobitnim poslovanjem ali s samostalnim poklicem, ki je podvržen pridobitni; 3. osebe, ki so v razmerju stalne javne ali privatne službe; 4. žene in otroci oseb, omenjenih v točkah 2. in 3.; 5. hišno služabništvo in nameščenci.

Prijave se morajo vložiti pri pristojnem občinskem oblastvu na predpisanih obrazcih, ki se dobe pri omenjenem oblastvu. Prijavo mora vložiti zavezanec zemljarine. Prijavo za more vložiti tudi pooblaščenec, priložiti pa mora tozadevno pooblastilo. — Na zahtevo davčnega zavezanca mora izpolniti prijavo pristojno občinsko oblastvo po izpovedbah zavezanca. Prijave, ki se predložijo po preteku odmerjenega roka, se za znižbo dopolnilnega davka ne bodo upoštevale. Za resničnost števila članov skupnega domačega gospodarstva kakor tudi za podatke po točki 1—5 je poleg davčnega zavezanca odgovorno tudi občinsko oblastvo.

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

Kmetski hranilni in posojilni dom v Ljubljani

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, proti trimesečni odpovedi po 7% brez odbitka davka na rento.

STANJE VLOG DIN 25.000.000—

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Podružnica v MARIBORU
Slomškov trg 3, pritr., poleg Stolne cerkve.

Agrarna reforma.

V kmetijskem ministrstvu se je v ponedeljek vršila seja ministrskega odbora, ki se je bavila z definitivno rešitvijo agrarne reforme v severnih krajih. Seje so se udeležili ministri Uzunović, Kumanudi, Srskić, Švrgulja in Frangeš. Ministrski odbor je sklenil, da

se sestavi odbor strokovnjakov, ki bo še nadalje zbiral potrebne podatke za razjasnitev vseh, s tem tako obsežnim problemom vezanih vprašanj. Ko bodo strokovnjaki zbrali te podatke, bo na podlagi njih ministrski odbor nadalje sklepal.

* * *

V št. Jerneju na Dol. se vrši sestanek agrarnih interesentov v nedeljo, dne 28. julija po prvi službi božji pri Reclju. Poroča geometer Milan Mravlje.

* * *

Vojna nevarnost med Rusijo in Kitajsko.

Pri mestu Čita v Sibiriji se cepi ruska transibirska železnica v dve progi. Daljša proga je zgrajena v celoti po ruskem ozemlju do vzhodnega pomorskega mesta in pristanišča Vladivostok in je pozimi mnogokrat zasnežena in neporabna, poleti jo pa večkrat razderejo poplave reke Amur, po kateri dolini je proga speljana. Drugi odcepek transibirske železnice prereže skozi sredino veliko kitajsko severno provinco Mandžurijo in je mnogo krajša zveza z Vladivostokom. To progo je zgradila carska Rusija s pomočjo velikega francoskega posojila leta 1896 na podlagi posebnih dogovorov in koncesij od strani kitajske vlade. Kasneje je dobila Rusija še koncesijo za zgraditev proge od glavnega mesta Mandžurije Harbina skozi Mukden do Port-Arturja. S temi železniškimi progami je bila cela Mandžurija izročena Rusom v oblast. Vsled tega se je čutila tedaj težko prizadeta Japonska za svoje postojanke na polotoku Koreji, kateri je naravni podaljšek Mandžurije. Iz te napetosti se je razvila resnično poznejša vojna med Rusijo in Japonsko, v kateri je bila Rusija premagana. Posledice poraza so bile težke. Odstopiti je morala Japoncem utrjeno vojno luko Port-Artur in južno polovico Mandžurije s progo Harbin—Port-Artur, dočim je Rusija obdržala svoj vpliv le še v severnem delu z železnico Mančuli-Snifensko, to je drugi in važnejši odcepek transibirske železnice na Vladivostok.

Po boljševiški revoluciji so Kitajci spočetka popolnoma spodrinili ruski vpliv iz Mandžurije. Ko pa se je boljševizem utrdil, so pričeli sovjeti polagoma pridobivati v Mandžuriji svoj vpliv nazaj in spretni politiki ruskega zastopnika pri kitajski vladi, Karahana, se je posrečilo skleniti l. 1924 posebno pogodbo, po kateri so se priznali sovjeti kot nasledniki carske Rusije na pravicah v Mandžuriji. V pogodbi je bil natančno določen način uprave mandžurske železnice, po katerem sta imeli obe državi enakopravno in enako število uradništva. Sedež vrhovne železniške uprave je bil v Harbinu. Rusija se je še posebno obvezala, da bo smatrala progo samo trgovskega značaja in ne političnega.

Železnica je bila visoko aktivna in je donasala letno velike dobičke. S tem denarjem so boljševiki izdatno podpirali kitajsko komunistično stranko in širili komunistično propagando med kitajskim prebivalstvom. Kitajska vlada je vzela to kot pretvezo, češ, da je Rusija kršila svoječasno pogodbo ter je izgnala 11. julija t. l. ruskega ravnatelja kitajske vzhodne železnice iz Harbina, vse ostalo uradništvo pa pozaprila in ga nadomestila s kitajskim. Zaprla je vse ruske trgovske agenture v Mandžuriji in izgnala celo vrsto ruskih državljanov. Železniško upravo so prevzele izključno kitajske oblasti.

Sovjeti so na te ostre mere odgovorili 14. julija z ultimatumom, v katerem so odločno zahtevali od kitajske vlade, da v treh dneh odgovori na sledeče točke: 1. da se takoj sestane konferenca za ureditev železniškega vprašanja, 2. da kitajska vlada preneha z vsemi merami proti sovjetskim pravicam na vzhodni kitajski železnici in 3. da takoj izpusti

Tedenski koledar:

- 28. julija, nedelja: Viktor.
- 29. julija, ponedeljek: Marta.
- 30. julija, torek: Abdon.
- 31. julija, sreda: Ignacij.
- 1. avgusta, četrtek: Vezi sv. Petra.
- 2. avgusta, petek: Porcijunkula.
- 3. avgusta, sobota: Štefan.

Sejmi:

- 28. julija: Dol. Lendava.
- 29. julija: Ormož, Kostanjevica, Lukovec, Šmartno pri Litiji, Telče.
- 30. julija: Kostrevnica.
- 31. julija: Konjice, Dol pri Hrastniku.
- 1. avgusta: Pišce, Ponikva, Črnomelj, Vinica, Osilnica.
- 2. avgusta: Sv. Lenart v Slov. goricah, Dol, Ribnica.
- 3. avgusta: Videm ob Savi, Sv. Bolfenk.

Valute.

Dati moramo za:	Din
1 nem. marko	13.57
1 švic. frank	10.94
1 avstr. šiling	8.—
1 angl. funt	275.90
1 amer. dolar	56.80
1 franc. frank	2.23
1 čsl. krono	1.68
1 ital. liro	2.98

„Mi se mnogo izprehajamo,“

pravi mlada gospa Mica. „Časa imamo dosti, pa tudi gospodinjstvo me preveč ne utruja, ker premo tako, da vzamemo RADION, ki pere sam.“

Varuje perilo!

na svobodo vse zaprte sovjetske državljane ter dovoli povratek in delo ruskim trgovskim agencijam.

Istočasno z odposlanimi ultimativnimi zahtevami je pričela Rusija z mobilizacijo rdeče armade.

Kitajska vlada je v stavljenem roku od 3 dni odgovorila, da v celoti pristaja na prvo točko ultimatumu. Na drugo točko odgovarja s potrebo nacionalizacije sporne železniške proge »radi zavarovanja mira in družabnega reda«. (To se pravi, da so glavno rusko zahtevo Kitajci odbili.) Tretjo točko pa smatra Kitajska odvisno od prenehanja komunistične propagande ter od istočasne osvoboditve vseh kitajskih državljanov, ki so jih sovjetske oblasti pozaprle na svojem ozemlju.

Rusijo ta odgovor ni zadovoljil ter je pretrgala s Kitajsko vse diplomatske zveze in odpoklicala svoje zastopnike. Isto je storila tudi Kitajska. Rusija je odposlala na mandžursko mejo močno armado, sestavljeno iz vseh vrst orožja. Nad 150.000 mož je že zbranih pod vrhovnim poveljstvom znamenitega koza-

škega poveljnika Budjenya. Prve ruske čete so že zasedle obmejno mandžursko mesto Mančuli in pognale v beg kitajsko posadko.

Tudi Kitajci mobilizirajo in odpošiljajo čete na mejo.

Velesile Amerika, Angleška in Japonska so ponudile svoje posredovanje med obema državama. Ali bosta Rusija in Kitajska na posredovanje pristali, se še ne ve, ker se še ni nobena od obeh o tem izjavila. Tudi še ni gotovo, ali bo sledila prekinitvi diplomatskih odnošajev tudi vojna napoved. Vse visi v zraku. V splošnem sodijo, da do vojne napovedi ne bo prišlo in da se bo spor, četudi je težak, mirnim potom izgladil.

Značilno je, da stoji Japonska v sedanjem sporu na strani Rusije in to iz razloga, ker se boji za svoje postojanke, ki jih ima v južni Mandžuriji. Ona se boji, da ne bi prišla za Rusijo vrsta na njo in da Kitajci preženo sploh vse tuje ter vzamejo njihove pravice. Tudi Angleži se tega boje. Težko je reči, kaj bo ujedinjena mlada Kitajska storila s svojimi 400 milijoni prebivalci.

NOVICE.

Kmetijski praznik na Krškem polju.

Vse Posavje in cela Krška dolina se pripravljajo na svoj veliki kmetijski dan, ki bo 15. avgusta 1929. Dopoldne bo konjska in živinjska razstava, popoldne pa povorka, konjska dirka in kmetijska veselica.

* * *

Ministrski predsednik češkoslovaške vlade Udržal je prispel pretekli teden v Dubrovnik, kjer bo prebil na letovanju dalj časa. Udržal je eden najodličnejših predstavnikov češkoslovaške kmetijske stranke. Po poklicu je kmet.

Avtomobilska nesreča. Blizu Slovenske Bistrice se je z avtomobilom ponesrečil lesni trgovec Franc Razboršek. Zadel je s tako silo ob cestno jablano, da jo je izruval. Avto se je popolnoma razbil, Razboršek pa je podlegel zadobljenim poškodbam.

Sejem v Zagorju pri Kozjem. Velik živinjski sejem se vrši na dan Sv. Ignacija dne 31. julija t. l. Kupci in prodajalci se vabijo.

Absolventom nižjih in specialnih kmetijskih šol v ljubljanski oblasti. Kmetijsko ministrstvo bo podelilo nekaterim absolventom nižjih in specialnih kmetijskih šol, ki gospodarijo na lastnih gospodarstvih, podpore po 2000 Din za napravo modernega gnojišča, ako ga še nimajo. Tozadevne prijave s priporočilom pristojnega županstva se naj pošljejo na velikega župana ljubljanske oblasti v Ljubljani najkasneje do 31. t. m.

S cigareto na vozu sena. Blizu Novega Sada je peljal kočijaž Toša voz sena. Sedel je na polnem vozu in kadil ter med tem lepo zaspal s cigareto v ustih. Seno se je vnelo in Toša je zgorel med plameni.

Požar. Dne 13. t. m. je pričelo goret v Šmarjeti na Dolenjskem. Otroci so po neprevidnosti zažgali v Pelkotovem podu. Zgorela je hiša in hlev z dvoje živinčeti. Gasilcem se je posrečilo ogenj omejiti.

Ponesrečil se je v triglavskem pogorju Vinko Habe, trgovski pomočnik iz Ljubljane. Preplezati je hotel strmo severno triglavsko steno. Sredi pota se mu je odlomila skala ter je telebnil nad 200 m globoko v prepad.

Smrtna nesreča pod vozom. Pretekli ponedeljak se je smrtno ponesrečil na cesti pri Črnučah Ivan Janež, kmet iz Hrastja pri Ljubljani. Peljal je polno naložen voz opeke. Na strmem klancu je po nesreči prišel pod voz in kolesa so mu strla prsni koš, da je kmalu podlegel poškodbam.

Gasilska slavnost. V Dolenji vasi pri Ribnici se je vršila preteklo nedeljo redka gasilska slovesnost. Proslavili so 50-letnico, odkar je ustanovil g. Ignacij Mrhar slovensko gasilsko društvo s slovenskim poveljevanjem. Istočasno so proslavili tudi 50-letno Mrharjevo predsedovanje imenovanemu društvu. Po svečani službi božji se je vršila parada gasilcev pred slavljencem g. Ignacijem Mrharjem, nakar mu je starosta JGZ g. Josip Turk izročil visoko odlikovanje mednarodne reševalne zveze v Parizu.

Divjo svinjo ustrelil. Graščinska lovca iz Jurkloštra sta na Poljančevih njivah pri Sv. Trojici ustrelila pretekli teden 85 kg težko divjo svinjo. V tej okolici prizadevajo divji prašiči, katerih se klati veliko število okoli, kmetom po njivah ogromno škodo.

Prva ruska zmaga nad Kitajci. Izredno dobro oborožena ruska armada je pretekli petek napadla kitajske postojanke vzhodno od Harbina ter jih po ljutem boju zasedla. Kitajske čete so se v neredu razbežale in doživele popolen poraz. Ruski aeroplani so bežečim Kitajcem napravili ogromne izgube.

ZREBANJE LOTERIJE »ŽUPANOVA JAMA« bo 15. avgusta. Hitite z nakupom srečk!

V Beogradu čistijo. V beograjski občinski upravi so zadnje čase odkrili velike nerednosti in nepravilnega ravnanja z javnim denarjem. Sedanji župan je pričel temeljito čistiti in uvajati red in poštenost. Pretekli teden sta bila zopet dva uslužbenca aretirana, ker sta izvrševala najrazličnejše tatvine.

Atentati makedonstvujočih. Zarotniška organizacija Makedoncev v Bolgariji je pretekli teden odposlala v obmejno mesto Štip v Južni Srbiji dva do zob oborožena hajduka, ki sta imela nalogo ubiti kakega višjega državnega ali vojaškega predstavnika. Ker se je v nedeljo 14. julija vršila v Štipu ravno velika sokolska parada, sta mislila razbojnika z lahkoto doseči svoj cilj. Predno pa sta prišla na prireditveni prostor, so ju opazili orožniki. Vnela se je huda borba, v kateri sta padla oba hajduka, smrtno ranjena pa sta obležala tudi dva orožnika. Neprestani nemiri, ki jih izziva makedonska organizacija s pomočjo bolgarske vlade, so povsod vzbudili skrajno ogorčenje in proteste.

Tudi kačaki iz Albanije so pričeli vpadati na naše ozemlje. Albanski razbojniki so napadli pastirje na planinah pri Ohridskem jezeru ter jim pobrali okrog 700 ovac, a pastirje so zvezali. Ko so zvedeli za napad okolišni kmetje, so razbojnike zasledovali s pomočjo močnega orožniškega oddelka. Vnela se je med njimi huda borba. Kačaki so pobegnili čez albansko mejo.

Bogomolci. Med pravoslavni Srbi se zadnje čase vedno bolj širi verska sekta bogomolcev. Oni trdijo, da poštenost med ljudmi vedno bolj propada in da jo ne more nihče drugi vrniti človeštvu od njih. Bogomolci pravijo, da bodo prerodili v novem duhu in morali vse cerkve.

Tobakova letina bo dobra. Pridelek tobaka bo letos v Južni Srbiji izredno velik in dober. Kmetje še ne pomnijo tako dobre žetve tobaka. Računajo, da ga bodo pridelali okrog 8 milijonov kilogramov. Če ga bo monopolska uprava plačala po 20 Din za kilogram, bodo dobili kmetje za tobak 160 milijonov dinarjev.

Dva hrvaška milijonarja. Hrvatska milijonarja iz Dalmacije Fran Petrinović in Paško Baburica sta imela v Južni Ameriki največje tovarne in rudnike čilskega solitra. Nedavno sta celotna svoja podjetja prodala neki angleški družbi ter se vrneta v domovino. V Dalmaciji sta že osnovala ogromno podjetje »Jugoslavanski Lloyd«, ki bo organiziral ves naš pomorski promet. Zgraditi nameravata tudi celo vrsto hotelov ob jadranski obali, ker se tujski promet čimdalje bolj razvija in se pomankanje hotelov vedno bolj občuti, kot ovira še večjemu dotoku letoviščarjev.

Nemški delavci za Rusijo. Ko so dospele v Berlin vesti, da so kitajske oblasti pozaprle ruske uradnike na mandžurski železnici, so nemški delavci vprizorili pred kitajskim poslaništvom velike demonstracije ter pobili vse šipe na poslopju poslaništva.

Tatvina v poštni blagajni. V poštni urad v Jastrebarskem na Hrvatskem so vlomili drzni tatovi, navrtali železno blagajno ter odnesli iz nje 105.000 dinarjev. Zginili so brez sledu.

Požar. V Rodici pri Domžalah je pogorela Šmonova žaga z vsem na skladišču se nahajajočim lesom. Škoda gre v milijone.

Obsojena na smrt. Pred državnim sodiščem v Beogradu se je vršila pretekli teden razprava v odsotnosti obtožencev proti dr. Pavliču in Gustavu Perčecu iz Zagreba, ki sta v inozemstvu držala govore proti naši državi. Sedaj se menda nahajata na Dunaju. Obsojena sta bila na smrt.

Potopila se je ameriška vojaška ladja »Obtao« v bližini obale Valpariza. Prevrnil jo je močan morski vihar in ladja je zadela na skrite čeri. Del posadke se je rešilo, 40 oseb pa pogrešajo.

Del Angore uničil požar. V turški prestolici Angori je nastal te dni silovit požar, ki je upepelil 500 hiš. Gasilno akcijo je vodil sam predsednik turške republike Kemalpaša. Požar je zahteval tudi več človeških žrtev.

Amerika mora dolgove črtati, ali pa sprejemati na njihov račun blago od dolžnikov, tako je izjavil te dni predsednik Clevelanddruštva v Newyorku. On trdi, da na celem svetu ni toliko zlata, da bi se moglo odplačati Ameriki vojne dolgove. Iz tega pa sledi, da se bo moglo plačilo dolgov izvršiti edinole v blagu, ali pa v delu, če pa to ne, potem preostane samo dolgove črtati.

Največja nemška ladja »Bremen«, ki ima 50.000 ton prostornine, je krenila pretekli teden prvič na pot iz luke Bremen. Ladja je last Severno nemškega Lloyda.

Najvišjo stavbo na svetu hočejo zgraditi v Chicagu. Visoka bo 312 metrov in bo imela 75 nadstropij. V njej bo železniška postaja, garaža (shramba) za tisoč avtomobilov, hotel, bančni zavodi in pisarne najrazličnejših tvrdk in podjetij.

Vihar na Črnem morju. Pretekli teden je divjal ob turški obali v Črnem morju strahovit vihar in naliv, ki je poplavljal obsežne površine plodne zemlje in porušil do tal na stotine hiš. V okolici Trapezunta so našli 700 mrtvih in 4000 ljudi je brez strehe. Žetev je popolnoma uničena.

Raketo so izstrelili proti mesecu. V Ameriškem mestu Worcester so poskusili nedavno poslati na mesec raketo. Poskus se je pa ponesrečil, ker se je raketa v višini več tisoč metrov razpočila. Eksplozirala so razstreliva, ki bi imela zaporedoma poganjati raketo naprej.

Na oblastni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru je še nekaj mest prostih. Kmečki sinovi, ki žele vstopiti v šolo, naj pošljejo kolkovane (kolek Din 25—) lastnoročno pisane prošnje ravnateljstvu oblastne vinarske in sadjarske šole v Mariboru najkasneje do 10. avgusta t. l. Prošnji se morajo priložiti: 1. krstni list; 2. domovnica; 3. odpustnica odnosno zadnje šolsko spričevalo; 4. spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; 5. izjavo staršev, odnosno varuha, s katero se zavežejo plačati stroške šolanja; 6. obvezna izjava staršev ali varuha, ki reflektirajo na oblastni ali kak drugi štipendij, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem slučaju pa poravnajo zavodu sprejete zneske iz javnih sredstev. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter najmanj z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Oskrbnina znaša mesečno 150 dinarjev. Pridnim sinovom ubožnejših posestnikov se dovolijo popolnoma ali do polovice prasta mesta v internatu. V tem slučaju je treba podpreti prošnjo z uradno (od občinskega in davčnega urada) potrjenim ubožnim spričevalom ali izkazom premoženja z navedbo družinskih in gospodarskih razmer, predpisanih davkov itd. Podrobnejša pojasnila daje ravnateljstvo šole.

Živinjska razstava v Ljutomeru. V okvirju industrijsko-obrtnih in kmetijskih razstav, ki bo v tednu od 11. do 17. avgusta v Ljutomeru, se pripravljajo tudi posebna živinjska razstava, ki obeta biti zelo zanimiva. Živina bo razstavljena na obširnem prostoru Seršenovega loga v soboto, dne 17. avgusta. Obsegala bo oddelek za konje toplokrvnih pasem, oddelek za plemensko govedo simodolske, pinčavske in marjedvorske pasme in oddelek za kokoši štajerske pasme. Posebni svinjski oddelek mora žal iz veterinarsko-policijskih razlogov izostati. Pripravljajni odbor, v katerem so zastopani sreski poglavar in oblastna samouprava po svojih strokovnjakih, nadalje okrajni zastop, konjerejsko društvo, mestna občina, dirkalno društvo in drugi činitelji, je pričel z obširnimi pripravami. Dne 15. in 16. je odbiral po občinah blago, ki je primerno za razstavo. Razstavljenih bo okoli 80 konj, 150 glav govedi in 20 gajb kokoši.

OPOZARJAJO se vsi tisti, ki so prejeli srečke »Županove jame«, pa še niso poslali zanje denarja, da to čim preje store.

Gajšovec - Logarovec. Novoustanovljeno Prostovoljno gasilno društvo Gajšovec bo priredilo dne 25. avgusta 1929 ob 15. uri pop. veliko tombolo v zunanjih prostorih gostilne Zmazek (Marinič) v Logarovec, pri Ljutomeru. Glavni dobitki so: moško kolo, vreča moke 85 kg, moška in ženska obleka ter še okoli 400 drugih krasnih dobitkov. Preskrbite si pravočasno tombolske karte, katere se prodajajo samo po 3 Din. Čisti dobiček je namenjen za nabavo gasilskega orodja in zgradbo gasilskega doma. Za okrepčila in po tomboli plesno zabavo je preskrbljeno. Svira polnoštevila Malonedeljska godba na pihala. — Vabi odbor.

Proslava 10-letnice osvobojenja Slovenske Krajine. Seja vodilnega odbora. Dne 12. julija se je vršila seja vodilnega odbora, na kateri se je izvolila deputacija, ki bo šla k Nj. Vel. kralju Aleksandru I., da ga naprosi za pokrovitelja naše proslave in ga povabi nanjo. V deputacijo so se izvolili sledeči gospodje: Klekl Jožef, župnik v p., Črensovec; dr. Farakaš Franc, sodnik, M. Sobota; Gregor Matija, kmet, Dokležovje; Benko Jožef, župan, Murska Sobota in Neubauer Jožef, župan, Dolnja Lendava. Nadalje se je določil na seji tudi spored proslave. — **Spored:** Sobota 17. avgusta: Podoknica, razsvetljava, bakljada in streljanje v Murski Soboti, Dolnji Lendavi, Črensovecih in Beltincih, v vseh ostalih občinah kresovi, pri katerih bodo govorniki ljudstvu razložili pomen proslave. Nedeljo 18. avgusta: Ob 5. uri zjutraj budnica. V Murski Soboti: 1. Ob 9. uri pridiga, ob 9½ slovesna sv. maša; 2. od 10.—12. ure obhod po mestu; od rk. cerkve skozi Malo Kanižo, Lendavo, Aleksandrovo, Šolsko in Slovensko ulico na Glavni trg, kjer bo zborovanje. Red pri obhodu: a) gasilski trobentači na konjih; b) konjeniki v narodnih nošah; c) kolesarji; d) dijaštvo; e) predstavniki občin; f) društva: Kolo jug. sester, žensko društvo, dobrovoljci, Orli, Sokoli, vojaštvo z godbo, gasilci in druga društva, ki se bodo morebiti še prijavila. (Red za Orle in Sokole je določil žreb.) g) Dekleta v

belih oblekah; h) fantje; i) vozovi z narodnimi običaji: gostuvarčarji, mlatici, žnjeci z dožnjekom, prelje, trlje, kosci, vezanje na godovno itd.; j) moški in k) ženske; 3. govori; 4. banket. V Črensovecih. Pri zgodovinski hiši, ki je last Ivana Bedernjaka in v kateri že 18 let prebiva Klekl Jožef, bivši narodni poslanec, bo razstava domače obrti in kmetijskih pridelkov Slovenske Krajine. Istotam se bo vršil vpis v spominsko knjigo vseh onih, ki so obiskali za 10-letnico Slovenske Krajine. Odhod iz Murske Sobotice za kolesarje ob 1. uri, za avtomobile ob 2½. Iz Črensovec odhod v Doljno Lendavo: za kolesarje ob 3, za avtomobile ob 4. uri. Dolnja Lendava 8. avgusta. Ob 4½ zahvalna služba božja s Te Deumom. Po službi božji obhod po mestu v istem redu kakor v Murski Soboti. Po obhodu govori, po govori prosta zabava. Slovenska Krajina vabi Slovenijo onkraj Mure z vsemi njenimi korporacijami in društvi, da se v obilnem številu udeležijo naše proslave ter da pomaga utrditi vez ljubezni, ki je že dosedaj družila brate to- in onkraj Mure, ki pa se še niso zadostno poznali. — **Pripomba.** Zaprošena je četrtinska vožnja. Prijaviti se je do 31. julija pri Vodilnem odboru v Črensovecih, kjer se bodo tudi dobile izkaznice za četrtinsko vožnjo in spominski znaki. — Vodilni odbor za proslavo 10-letnice osvoboditve Slovenske Krajine v Črensovecih.

Iz Slovenjgradca. Prostovoljno gasilno društvo v Slovenjgradcu je proslavilo letošnje Florjanovo nedeljo na posebno slavnosten način, ker se je ob enem vršilo slavje tov. Miroslava Ferka, katerega je podpisano društvo imenovalo za izvanredne zasluge v gasilstvu — častnim poveljnikom ter mu je tov. načelnik Cajnko z lepim nagovorom izročil v imenu društva častno diplomu in v imenu mislinjskega gasilskega okrožja in domačega društva izrekel najpriskrnejše čestitke. Popoldan ob 13. uri se je vršilo tudi gasilsko predavanje ter sta nam tovariša župni načelnik Leop. Kopač in naš načelnik Cajnko povedala v tem kratkem času veliko velevažnih

besed v dobrobit gasilstva. Tega slavja in predavanja so se udeležili tudi vsa v mislinjskem gasilskem okrožju včlanjena društva in tudi naša dobra kumica gospa Adela dr. Pirnatova. Prostovoljno gasilno društvo v Slovenjgradcu si je nabavilo leta 1927 avtobrizgalno in letos je kupilo priklopno motorno brizgalno (Agregat), katere blagoslovitev se bo vršila v nedeljo, dne 4. avgusta 1929. Kot pred dvema leti avtomobilni, tako bo tudi novi motorki kumovala naša dobrotnica velesposlovana gospa Adela dr. Pirnatova.

Zadružni tečaj za učitelje. Ministrstvo za kmetijstvo je organiziralo letos pet zadružnih kmetijskih tečajev za učitelje osnovnih šol in sicer v Kraljevu, Valjevu, Budmiru pri Sarajevu, v Kninu in Križevcih. Tečajji bodo trajali dva meseca ter bo na vsakem po 40 slušateljev. Njihov namen je seznaniti učitelje z našim zadružništvom in kmetijstvom, da bi se usposobili za čim živahnejšo propagando v korist zadružništva.

Sprehod v parku ni nikoli prijeten, če ste prej imeli težkega dela ali če Vas še čaka. Ako jemljete za pranje perila Schichtov »Radion«, bo pranje za Vas zabava.

Od čega trpi naša trgovina?

S tem vprašanjem se bavi srbski »Trgovinski glasnik« in konstatira, da našo zunanjo trgovino v veliki meri ovirajo brezvestni trgovci, ki kvarijo slive, med katere mešajo pesek, ali kako drugače kvarijo blago in to z namenom, da bi hitro obogatili. Obenem poziva proti takim trgovcem na pomoč javno mnenje in državo. — To priznanje »Trgovinskega glasnika« je jako dragoceno, dragoceno radi tega, ker je javno beograjska trgovska zbornica protestirala proti načrtu bivšega kmetskega ministra Krajača, po katerem naj bi se uvedla kontrola nad izvoznim blagom. Ne bi teh razmer pri takih »trgovcih« niti omenjali, če ne bi največjo škodo tu imel kmet sam, ki težko proda svoje pridelke vsled nezaupanja do našega blaga v inozemstvu.

PODLISTEK

Peter Rosegger:

Drvarjeva kočica.

(Po naše pripoveduje Ivan Albrecht.)

(Nadaljevanje.)

Otroka sta plakala. Tujec je skušal pomiriti razburjeno žensko in je dejal, da Matevž ni mrtev, da bo prišel, da ga je videl in tudi govoril z njim — v gradu — tam zunaj na vasi. Samo nocoj ne more več priti, nocoj ne več. Pozdrave je naročil zanjo. — Pri tem je bil tujec sam razburjen in je nejevoljno strepaval sneg z obleke. Naslonil je palico in puško na steno in vrgel klobuk z visokim perjem na klop, ki jo je postavila že nekoliko pomirjena ženska predenj, da bi sedel.

Tujec je bil visok, lep mož v elegantni lovski obleki z dolgo brado, ki se je je še držal led. Mala dva sta se ga bala, dokler ni vsakega prijazno nagovoril.

Ženka je stala pri ognjišču in razpihala žerjavico.

»Ali ne bi vendar hoteli malo močnika?«

»Hvala vam. Imam malce žganja pri sebi. Ali to vam je prokleta zgodba. Še nisem doživel kaj takega. Vrag naj vzame ves ta lov! Pa davi sploh ni bilo tako hudo. In pravijo, da ko na novo zasneži, zajca boli. Bilo je tudi prav imenitno prav do opoldne. Ustrelil sem celo nekaj. Pa vam sem izgubil spremljevalce in v tem peklenskem meteu za nobenim zlodjem ne najdem več sledi. Mislite, da pride pes za menoj ali da čujem vsaj kak strel? —

Nič. S streljanjem kličem na pomoč in postreljam ves smodnik do zadnjega zrna. Zaman! Ko da jih je te sakramenske vse pogoltnila zemlja. To vam je bilo dela, predno sem prišel z grebena sem dol. Saj je snega skoraj tako na visoko, kakor sem jaz! Nekajkrat se pogreznem prav do pod pazduhe. Ko pa se še stemni, že mislim, da je po meni. — Tedaj zagledam luč v vaši kočici. — Kako daleč računata, žena, da je tu doli do grape?«

»Moj Bog, saj naša stara mati ni rabila več nego četrt ure.«

»Jaz pa vam gazim, od tam ven dve uri. Sakral! Saj na rokah in nogah ne čutim nobenega prsta več!«

»Sezujte čevlje in sedite semkaj na ognjišče. Prinesem vam snega noter — to vam izvleče zmrzlino — tako! Pa slecite vendar suknič! Saj je do zadnje nitke premočen. Prinesem vam kakšno moževo jopo. — Meni se zdi, če bi le tudi Matevž bil tukaj!«

»Pride jutri! Par krampizarjev bo gotovo pri hiši, žena, kaj? Sicer jutri sploh ne bi mogel od tod. No, pa že pridejo moji ljudje.«

Tako sta si pomagala in se razgovarjala ter posvetovala. Nato so domači trije jedli svoj močnik, na glas molili po jedi in še večerno molitev. Tujcu se je zdelo to nekaj čisto posebnega. Ko sta potem mala dva tako nedolžno pogledala in odmolila še očenaš za staro mater, ki je umrla, pa za očeta, ki se ni vrnil, ga je obšlo kakor drhtenje po vsem životu in kakor da mora še to noč od tod, takoj ta hip in ukazati in odrešiti.

Po molitvi je ženka vprašala tujca, da-li želi takoj k počitku, da mu prinese slame v kuhinjo. Če morda hoče z njimi v sobo, bo ona z otroci to noč čula, ker imajo mrliča.

To je bilo novo presenečenje za došleca. Hotel je videti mrliča.

V pustinji, daleč od svojih razkošnih soban in preobilja, je stal zdaj ta mož sredi kočice, polne reve in nadlog in groze, in je gledal v nemo mrtvo obličje starkino ter v izmučene poteze gospodinjinje, pa v pobožne angeljske obrazčke obeh otrok.

Bilo je grobno molčanje, vse prevladujoči hip. Kakor strt se je sesedel tujec na stol in si z rokami zakril oči, da ne bi videl nič, čisto nič več.

Zunaj okrog kočice pa je divjal strašen vihar, podoben tistemu v njegovem sreču. Šumenje jelk, butanje ob bruna in stene nezaščitene kočice je grozotno udarjalo na nevajeno uho.

Ženka ni od vsega tega slišala nič. »Jelite, dobri gospod,« je dejala, ko je bila opazila tujčevu razburjenje, »jelite? Ljubi moj Bog, tako zdravo in pri moči jo je še pustil! Ko je odhajal, je celo dejal: Le ne postarajte se ta čas, mamica, in ostanite zmirom veseli! Zdaj je pa tako. Joj, to mu bo hudo!«

Anžek je na stolu zaspal. Ženka ga je dvignila in spravila oba otroka v posteljo.

Tujec je ždel v kotu za pečjo in poslušal nočni vihar. Okna so bila zasnežena in zamrznjena. Ženka je prosila tujca, naj leže spat, da ne zbolijo tudi on, ko izgleda tako slabo. Tujec pa je dejal, da nikakor ne more spati.

Po polnoči je vihar pojenjal. Bilo ga je čutili le že iz dalje liki zamolkel odmev groma po nevihti.

(Dalje prihodnjič.)

NARODNI GOSPODAR

Privilegirana agrarna banka.

V beograjskih časopisih je bila te dni objavljena zanimiva izjava vladnega komisarja Privilegirane Agrarne banke g. Gjuričića o sodelovanju industrije pri podpisovanju delnic za novo banko.

Vladni komisar se pred vsem čudi, da se naša industrija doslej nikakor ni ali pa zelo slabo odzvala pozivu za podpisovanje delnic. Naša industrija naj pa nikakor ne pozabi, da smo v prvi vrsti poljedelska država, v kateri 72 procentov prebivalstva živi od poljedelstva in da te tri četrtine našega prebivalstva niso samo producenti, ampak tudi konzumenti. Odveč bi bilo dokazovati, da trpe vse panoge našega narodnega gospodarstva, kadar se nahaja poljedelstvo v slabem stanju. Vsi dobro občutimo, kadar je poljedelstvo v krizi, da se kupovna moč poljedelcev zmanjša na minimum, vsled česar so prizadete vse panoge industrije. Naša mlada industrija je toliko bolj odvisna od našega poljedelstva, ker nima možnosti konkurirati na tujem trgu. Industrija poljedelskega orodja, umetnih gnojil in druge industrije, ki prodajajo edinole našemu kmetu, so dolžne pomagati s podpisovanjem delnic Privilegirane Agrarne banke, da bo tudi potom kredita naš kmet usposobljen za nabavo njihovih fabrikatov. In kaj naj se reče šele o dolžnostih industrije, ki se bavi s predelavo surovin, katere dobiva od naših poljedelcev, kakor so industrija sladkorja, piva, špirita, izdelovanje konzerv itd. Ako ni v državi dejansko prenehala produkcija tega dela našega gospodarstva, vidimo, da se ima vsa ta industrija piva, sladkorja itd. zahvaliti za to dejanskemu monopolu, ki ga pri nas uživa z visokimi zaščitnimi carinami, ki pa na drugi strani vzdržujejo drago življenje v državi, kar zopet pada v breme kmeta kot glavnega konzumenta. Zaščitne carine v korist naše industrije so povzročile protiukrepe v carinski politiki industrijskih držav, kar je imelo za posledico čim daljši slabši izvoz naših poljedelskih proizvodov v te države. Zato nalagajo lastni interesi naši industriji, da podpre naše poljedelce, da bi postali dobri producenti, ker bodo potem tudi odlični konzumenti.

Tako je rekel vladni komisar nove banke g. Gjuričić in — prav ima! Tudi naš list je vedno tako pisal in vedno in vedno naglašal, da je zemlja izvor vsega blagostanja, ne pa fabrika. Nas so »gospodarski krogi« seveda zaradi našega stališča napadali. Radovedni smo, če se bodo lotili sedaj tudi vladnega komisarja, ker jim je pošteno povedal resnico v obraz!

Povodom izjave g. vladnega komisarja Gjuričića pa je objavil zagrebški »Jutarnji list« senzacionalen članek na naslov »gospodarskih krogov« (t. j. fabrikantov in industrijalcev), ki ga objavimo v celoti. Članek se glasi:

»Zagreb, 2. julija. — Gospod Vojin Gjuričić, komisar Privilegirane Agrarne banke, je dal včeraj časnikarjem izjavo o rezultatu podpisovanja delnic. G. Gjuričić je z dosedanjim uspehom zelo zadovoljen, »ker je dosežen znesek 400 milijonov«. Z obžalovanjem pa je g. komisar ugotovil, »da se je industrija doslej prav malo ali nič odzvala pozivu za podpisovanje delnic Priv. agrarne banke«.

Na koncu svoje izjave pa je izrazil g. Gjuričić pričakovanje, »da bo industrija, zlasti pa industrija piva, sladkorja, špirita, konzerv, mesa itd. izpolnila svojo dolžnost gospodarske solidarnosti napram kmetijstvu s podpisovanjem delnic Priv. agrarne banke.«

Če ne bi bili slišali te trditve iz ust g. komisarja Gjuričića, res ne bi bili verjeli, da se je industrija malo ali pa nič odzvala podpisovanju delnic Priv. agrarne banke.

Mi prav dobro vemo, da je ravno indu-

strija bila tista, ki je prva dala na uslugo vse svoje sile vladi Pere Živkovića. Ni je bilo niti ene konference industrijalcev vseh mogočih vrst, s katere ne bi bili poslali vladi brzojavke in s katere ne bi bili pozdravili novo stanje. Nikdo ne dvomi o tem, da so bili ti pozdravi opravičeni.

Po tolikem navdušenju v brzojavkah torej ne najdemo razloga, zakaj so ti industrijalci pozabili na praktično delo. Vlada Pere Živkovića je vlada dela. Vidimo tudi, da ministri ne govore samo, kakor prej, ampak da tudi delajo. Ta delovna vlada pa zahteva sedaj od industrijalcev, da se tudi oni pokažejo s svojim praktičnim delom. Vlada jim je brez dvoma zelo hvaležna za pozdravne brzojavke, jako lepo je sprejela na znanje tudi izraze lojalnosti in se je zanje zahvalila.

Sedaj pa je prišel trenutek, da je treba nekaj zares narediti. Treba je seči v žep in podpisati delnice Priv. agrarne banke. Mi kar ne moremo verjeti, da so se Bajloni, Vajfert (oba pivovarnarja, op. ur.), Savčić, Vapa, Arko (sami največji industrijalci, op. ur.) in še mnogi drugi naši ugledni industrijalci, ki so vsi izredno veliki rodoljubi, tako slabo ali pa nič odzvali pozivu za podpis delnic Privilegirane Agrarne banke.

* * *

Predenica in pojalnik na detelji.

Sedaj ob drugi košnji sta začela ta dva najhujša zajedalca detelj ponekod v izredni množini nastopati. Na deteljiščih je opaziti velike pleše in bati se je, da bo tu predenica deteljo zadušila, drugod pa vidimo, da se je deteljni pojalnik tako razrasel, da ga je že od daleč opaziti.

Kar se tiče predenice, je treba torej o pravem času podvzeti korake, da jo zatremo. Kako ta zajedalka živi, je vsakemu kmetovalcu znano, kratko rečeno: predenica zaduši deteljo.

V boju proti predenici je treba dvojnih ukrepov, in sicer pokončevalnih in varstvenih. Ako se je pojavila posamič na deteljišču, je predvsem napadeno mesta previdno pokositi v primernem krogu in vse skupaj sežgati. Ker smo s tem zatrli samo nadzemeljske dele, je dobro, da uničimo tudi podzemeljske in sicer one dele, ki so se zajedli v stebela detelj. Napadeno mesta je potem polito z raztopino zelene galice (železni vitriol), ki jo je vzeti 1½ do 2 kg na 10 litrov vode. Isti učinek dosežemo pa tudi, če potrosimo na napadeno mesta apneni dušik, in sicer vsaj 10 dkg na 1 m² ob deževnem vremenu. Apneni dušik namreč požge deteljo z zajedalcem vred.

V primeru, da je predenica mestoma že v cvetju in je pokazala že deloma seme, je okuženo mesto pokositi in posušiti. Na pokončenem prostoru naj se potem vsaj za pedenj na debelo raztrosi slamo in posušeno deteljo v vsem obsegu in nato vse skupaj sežge. Tako prežgani prostor je potem prekopati in nanovo z deteljo zasejati. V primeru, da je vse deteljišče že napadeno od predenice in da je pognalo seme, je enako storiti. Takoj, ko je vse požgano, naj se njivo preorje in poseje z ovsem ali s kakim drugim žitom. Ker pa ostane seme in poganjki predenice več, t. j. 5, 6 let kaljivo, naj se na tem prostoru med tem časom ne prideluje detelje, temveč druge poljske rastline, ki jih predenica ne napada.

Varstveni ukrepi proti predenici so:

1. Da je sejati vedno le čisto seme, kar predpisuje tudi zakon, da se mora prodati vedno le popolnoma brezhibno in predenice prosto seme detelj in lucerne. Kupec naj se prepriča pri trgovcu, da mu pokaže izpričevalo, da je bilo seme preiskano od državnih kontrolnih postaj.

2. Važno je tudi, kakor že prej omenjeno, da se ne seje vsaj 5 let detelje na od predenice napadeno zemljišče.

3. Razširjenje predenice se vrši tudi s

hlevskim gnojem. Znano je namreč, da se seme predenice ne poškode, ako gre skozi prebavila živali, zato se mora paziti, da se živali ne poklada od predenice napadene detelje.

4. Večjo pozornost je polagati tudi pri košnji okužene detelje, da se ne raztrésajo stebelca, ki so napadena od predenice, ker se iz najmanjšega odpadka lahko razvije celo gnezdo v kratkem času.

5. Predenica naj se zatira vsepovsod, kjer se zapazi, pa naj bo to na plevelnatih raslinah, lanu ali kje drugje.

Glede deteljnega pojalnika, katerega stebelca rasejo kakor temnorjave svečice po deteljišču, pa ne preostane drugega, kakor da ga pravočasno izkopljemo s koreninami vred takoj, ko ga opazimo in preden požene seme ali trose ter ga na kupu sežgemo ali na kak drug način uničimo.

Fr. K.

* * *

Mariborski trg, dne 13. julija 1929. Perutnina in druge domače živali. Cene piščancem 25—40 Din za par, kokoši, race in goske pa po 50—100 Din komad, domači zajci po 10 do 25 Din, kanarčki po 50 in 100 Din komad. Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice. Krompir po 2, paradižniki 12, paprika 15, češen 15—18, čebula 4, hren 10 Din za kilogram, karfijol 1:50—10, buče 3—4, kumarce 1—5, jajca 1:25—1:50 Din za komad. Sadje: jabolka 16, smokve 24, marelice 16—18, breskve 20—24, hruške 6—10, črešnje 6—14 dinarjev za kg, jagode 16—18 Din za liter, melone 15—20 Din za komad. Lončena in lesena roba 1—100 Din, brezove metle 1:75 do 5, lesene grablje 8—9, vile 10—11 Din za komad. Seno in slama na mariborskem trgu. Cene so bile senu 45—75 Din, slami pa 60—70 dinarjev za 100 kg. Živinski sejem v Ljubljani (17. t. m.). Na živinski sejem je bilo prignanih 168 konj, 41 volov, 45 krav, 16 telet in 110 prašičkov za rejo; prodanih pa je bilo: 42 konj, 30 volov, 27 krav, 13 telet in 97 prašičkov za rejo. Prvovrstni voli so se za malenkost pocenili, tretjevrstni pa so se nekoliko podražili. Kupčija je bila srednja, dogon pa je bil razmeroma slab. Za kg žive teže notirajo: voli I. 11:25, II. 10:50, III. 9:25, krave debele 5:50 do 7:50, krave klobasarice 4—5, teleta 13—15 dinarjev.

«KMETIJSKA MATICA.»

Kmetijska Matica. Ker so knjige »Kmetijske Matice« pripravljene za tisk in mora uprava Kmetijske Matice določiti knjigam naklado, uljudno prosimo vse gg. poverjenike, da nemudoma zaključijo nabiranje udov in vpošljejo nabiralne pole. Vsako zavlačevanje povzroča škodo in nepotrebno delo. V krajih, kjer »Kmetijska Matica« še nima poverjenika, naj se kdo izmed naših tovarišev ali tovarišic poprime nabiranja udov. Vsa potrebna pojasnila dobi od uprave, sporoči naj samo svoj naslov po dopisnici. Vsak poverjenik, ki nabere poleg sebe vsaj še deset udov, dobi knjige za svojo osebo popolnoma zastonj. — Kmetje, zavedajte se, da je Vaše blagostanje in Vaš napredek odvisen samo od Vašega znanja. Zato segajte marljivo po svoji najboljši učiteljici, po dobri kmetijski strokovni in poučni knjigi! Naročajte »Kmetijsko Matico«, pridobivajte ji novih udov!

»Kmetijski koledar« za leto 1930 v žepni obliki, trdo vezan, izda tudi letos Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani. Vsled svoje velike vrednosti, brezdvomno je to naš najboljši kmetijski koledarček, je lansko leto vsa njegova zaloga pošla že v prvi polovici decembra, tako da je veliko število poznejših naročnikov ostalo brez njega. Zato prosimo, da se že sedaj prijavi po dopisnici vsi oni, ki bi ta koledarček prevzeli v razprodajo (s primernim popustom), kakor tudi oni, ki si ga hočejo naročiti samo za sebe.

Rahitis pri živini in njeno zdravljenje z vitaminom D.

Rahitis — angleška bolezen — je ena izmed zelo pogostih in zelo nevarnih bolezni pri vseh vrstah domače živine, za katero ima velikokrat tako težke posledice, da mnogo živine od nje tudi pogine. Ta bolezen se v dosti slučajih, posebno v svojem začetku, niti ne opazi, pa se radi tega na njo mnogokrat ne polaga posebna važnost, akoprav je ravno ona večkrat povod, da so živali za druge težke bolezni, posebno za kužne bolezni zelo dostopne in občutljive. Potrebno je radi tega, da vsak živinorejec dobro pazi na to, ako se pri živini pokažejo znaki rahitisa, da tej bolezni čimprej zastavi pot.

Kakšni so glavni znaki te bolezni in kako se mora zdraviti?

Rahitis se začne navadno že v prvi mladosti in je znak bolezni v tem, da se mladiči nenavadno počasi razvijajo in zaostanejo, tako da postane telo popolnoma uvenelo: nastopa vedno večje pomanjkanje teka, živali nočejo žreti, ali pa samo zelo nerade in prav malo, pri tem pa nastopa driska v precej močni meri. Živali vohljajo in obilizejo razne predmete, do katerih pridejo, često pokašljejejo, dobe razne izpuščaje po koži, navadno pa jih mučijo tudi krči. Najbolj pa se pokaže rahitis, s tem, da ima dotična žival mehke kosti, ne more hoditi, postane kruljeva. Pokažejo se otekline na kosteh, otekline reber in zglobov ter vdrte prsnih kosti. Pri perutnini pa so posebno dobri znaki te bolezni ti, da samice malo nesejo, jajca pa so slaba in lahka ter imajo zelo slabo lupino. Na rahitisu obolela perutnina ima otečene noge, ki so obdane z apeno krusto. Rahitične živali so zelo podvržene raznim drugim boleznim in tem navadno hitro podležejo, ker jih radi slabega ustroja ne morejo preboleti. Zelo rada pa nastopa pri takih živalih jetika, ki jih hitro pokosi. Ker nastopa s to boleznijo skoraj vselej vnetje zglobov, se te živali zelo težko vzdigujejo, težko stoje, se vlečejo po zemlji, ker morejo hoditi le z veliko težavo, se opotekajo in drhte na nogah. V večini slučajev, ako se živali temeljito ne zdravijo, vsled te bolezni zgodaj poginejo.

Nastane sedaj vprašanje, na kakšen način in s katerimi sredstvi naj se pomaga živini, da ozdravi od angleške bolezni, oziroma kaj je treba živini dati, da se od bolezni vnaprej obvaruje. To vprašanje je zelo važno in bi ga morali živinorejci kakor tudi vsi oni, ki so poklicani, da pazijo na povzdigo živinoreje, imeti vselej pred očmi, ker samo z omejitvijo te bolezni more postati živinoreja dobičkanosna. Važnejše je, da se posveti temu vprašanju vsaj odslej več pazljivosti, kakor pa da se neprenehoma, posebno od nekaterih strani, hoče rešiti vsako vprašanje s tem, da se priporoča samo vedno nabava raznih plemenjakov, pozablja pa se na pravilno prehrano živine, ki je glavni pogoj pravnega napredka v živinorejstvu. Živina, ki je postala radi nepravilnega prehranjevanja slabotna in rahitična, kmalu degenerira in tu ne pomaga več posebno niti oplemenjevanje z najboljšo pasmo. V takih slučajih pomaga še le pravilno hranjenje s takšnimi krmili, ki vsebujejo dovolj vitaminov in pred vsem najvažnejši vitamin D.

Vitamini so posebne, dušik vsebujoče in za življenje ter pravi razvoj telesa neobhodno potrebne snovi. Vitamini se nahajajo v rastlinstvu in v živalstvu, ne morejo pa se prištevati niti beljakovinam, niti maščobam, pa tudi ne ogljiko-vodičnim spojinam. Ako vitamini stalno manjkajo v hrani, tedaj nastopajo pri ljudeh kakor tudi pri živalih razne bolezni »Beri-Beri«, »Skorbut«, »Pallegra« in »Rahitis«, ki so vse zelo nevarne. Kolikor je o vitaminih do sedaj znano, se delijo v štiri vrste in sicer: vitamin A, vitamin B, vitamin C in vitamin D. Ako se uživa stalno hrana, v kateri manjka vitamin B, tedaj nastopa »Beri-Beri« bolezen, ako manjka vitamin C, pojavlja se »Skorbut«. Kemična sestavina teh dveh vitaminov je še popolnoma neznana, ve se samo toliko, da se ta dva vitamina nahajata pred vsem v sveži krmilni in v sadju, da sta v vodi topljiva in da se pri sušenju in kuhanju dotične hrane v veliki meri uničita.

Velik ovažnejša od vitaminov B in C sta vitamina A in D. Vitamin A, ki se imenuje tudi rast pospešujoči vitamin, se nahaja v mleku in v ene vrste ribjem olju in v nekaterih vrstah drugih živalskih maščob. Vitamin D, imenovan tudi antirahitični vitamin, pa se nahaja predvsem samo v ribjem olju, ki se dobiva od jeter trske (polenovke). Vsa druga vrela so za ta vitamin D praktično brez pomena. Pa tudi za vitamin A je to olje praktično glavno vrela. On se sicer nahaja tudi v neposnetem mleku, toda po raziskovanjih prof. Wendt-a na helsingforski univerzi, vsebuje dobro trskino olje 200- do 300-krat toliko vitamina, kakor sveže maslo. Samo to dejstvo govori več kot dovolj, kakšne velikanske važnosti je vitamin A za prehrano in okrepjenje mlade slabotne živine.

Najvažnejši vitamin D pa se nahaja, kakor je že zgoraj omenjeno, praktično samo v trskinem olju. Zelo malo se ga nahaja tudi v jajčnem rumenjaku. Trska (polenovka) je namreč riba, ki se

preživlja od malih morskih živalic, ki se hranijo z morskimi algami. Alge so morske rastline, ki uspevajo pred vsem samo na onih mestih morskoga dna, kamor prodirajo ultravijolični solnčni žarki, ki so edini izvor vitamina D. Ta vitamin tedaj nastane najprvo v morskih algah, ki jih uživajo morske živalice, ki služijo za hrano trski. Od trske na ta način sprejeti vitamin se nabira v njenih jetrih. Iz trskinih jeter se dobiva olje, ki se imenuje v zdravilstvu oleum jecoris aselli, to je olje iz trskinih jeter. Izredno ugodno je, da se v trskinem olju nahajata oba najvažnejša vitamina A in D, a poleg tega pa vsebuje to važno olje tudi male količine joda in broma, kar njegovo vrednost za zdravilne svrhe še povečuje.

Vitamin D je ono sredstvo, s katerim je mogoče zdraviti zahrbtno bolezen rahitis in samo z njim se more obvarovati živina od te bolezni in njenih težkih posledic.

Zapomniti pa si je treba, da nima vsako ribje olje, ki ga je veliko vrst, vitaminov, posebno pa ne vitamina D, temveč samo zgoraj navedeno trskino olje. Značilno pa je, da tudi vsako trskino olje nima enako veliko vitaminov A in D. Te vitamine ima samo ono olje, ki se dobiva naravnim potom in ne potom ekstrakcije. To se mora znati vsled tega, da se v uporablja samo ono olje, za katerega dobavitelj jamči, da je olje na vitaminih bogato, ker samo v tem slučaju ima olje za živino veliko vrednost. Oleum jecoris se ne rabi v živinorejske namene radi tega, da bi se z njim pomnožila mast, temveč zato, da pridejo iz njega v živalski organizem vitamini A in D, posebno vitamin D, ki ga v drugih krmilih ni. Vsakdo, ki se bavi z živinorejo, je lahko opazil, da imajo na primer posebno prašiči, ki so zelo spitanjani, zelo slabe in drobne kosti. Sporedno z nedostatkami v razvoju kosti, to je z nepravilnim pretvarjanjem apnenih in fosfornih snovi pa grede razne bolezni: nagnjenje k hromosti in občutljiva podvržljivost za razne bolezni, pa se more radi tega lahko trditi, da je vitamin A, pred vsem pa vitamin D izredno predodvrtajuče preventivno sredstvo proti raznim, posebno proti kužnim boleznim.

Ze oddavna se je pridavalo v slučaju nepravilnega razvoja kosti krmilom fosforovo apno. Pokazalo pa se je, da fosforovo apno ne zadostuje, ker žival mnogokrat ne more pretvoriti fosforovega apna, temveč se to zopet izloči z blatom iz telesa. Kako in koliko se pretvori fosforovega apna, to zavisi samo od vitamina D, pa se lahko z gotovostjo trdi, da je polaganje fosforovega apna v tej ali oni obliki sploh nepotrebno, ako se pridaje hrani dovolj vitamina D v olju, ker je živalski organizem v stanju, da s pomočjo danega mu vitamina D izkoristi v polni meri naravno apno in fosfor, ki se nahajata v navadnih krmilih. Z ozirom na to so dodatki hrani v obliki raznih preparatov, ki se od strani prodajalcev, da celo od raznih strokovnjakov toliko hvalijo, brez vsakega pomena, da celo ribja moka in posebno ribje kosti so z ozirom na visoko ceno brez pomena, ker one snovi, ki se nahajajo v njih, se nahajajo v dovoljni meri tudi v večini navadnih krmil, ki pa so daleko cenejša. Ribja moka in pa ribje kosti imajo pomen samo v onih krajih, kjer se izdelujejo in kjer primanjkuje navadnih krmil, posebno žita. V raznih praških in toliko hvaljenih preparatih pa vitamina D ni in so tedaj brez vsakega pomena za živinorejo. To je dejstvo, preko katerega se ne more!

Na kakšen način spravimo tedaj antirahitični vitamin D v krmila? Ker se ta vitamin nahaja samo v trskinem olju, je najpripravnejše, da se to olje primeša v gotovi količini, za kar obstoje že praktična in preizkušena navodila, navadni hrani, ki se polaga živini. To olje je zelo lahko prebavljivo in je z ozirom na to od velikanske važnosti na tok prebave same. Povdarja se ponovno, da se sme rabiti za to samo posebno izbrano ribje olje, ki se predno pride v promet, natančno razišče na dovoljno količino vitaminov A in D. Pri nas se dobi te vrste olje pod imenom »Težakovo olje za živino«, ki je v teku zadnjih dveh let preizkušeno in priznано od več učnih zavodov in tudi od naše veterinarske fakultete v Zagrebu.

Trskino olje se rabi v vseh naprednih deželah sedaj že v velikanskih množinah v živinorejske namene in njegova uporaba od dne do dne vedno bolj raste. Radi velike važnosti tega olja, odnosno v njem nahajajočih se vitaminov bavilo se je veliko najuplivišjih raziskovalcev vitaminov z uplivom tega olja in njegovih vitaminov na živalski organizem. Mnenje teh raziskovalcev po večletnih poizkusih in opažanjih je to, da je D vitamin oni faktor, ki bo odslej od velikanske važnosti za živinorejo in ne morda samo kot pripomoček pitanja, temveč pred vsem kot sigurno odvrtajuče sredstvo proti celi vrsti najrazličnejših bolezni. To je mnenje strokovnjakov velikega slovesa, pa navajam samo nekatere: prof. Wendt, prof. dr. Egon Böhm, dr. Hahn in dr. Schultz ter prof. dr. Windaus, ki ima za svoja dela Noblovo na-

grado. Pred nekaj časa se je posrečilo D vitamin v trskinem olju pojačati potom ultravijoličastih žarkov in kar je še važnejše za praktično uporabo, posrečilo se je ta najvažnejši vitamin stabilizirati in standardizirati, to je doseči gotovo višino vitamina D, ki ostane stalna in se ne menja več. To je važno posebno radi tega, ker je D vitamin v ribjem olju, ako se je izpostavljalo svetlobi in ako ni bilo dobro spravljeno, oslabil in je olje s tem izgubilo na vrednosti. »Težakovo olje za živino« vsebuje ta standardizirani in stabilizirani vitamin D.

Kemičnim potom se danes še ne more ustanoviti količina vitaminov. Koliko jih je, se more ugotoviti samo potom praktičnih poizkusov pri živini.

Ako se v kratkem gornje ponovi, tedaj sledi iz vsega, da je za pravilno hranjenje slabotne in zaostale živine potrebna hrana, ki vsebuje vse štiri vitamine. Vitamin B in C se nahajata v dovoljni meri v navadnih krmilih, ako so dobro shranjena in očuvana, vitamin A in še važnejši vitamin D, pa se nahajata v dovoljni meri samo v trskinem olju, odnosno v »Težakovem olju za živino«. Ako se tedaj hoče, da se popravi slabotno telo in pospeji njegov razvoj, potrebno je, da se pridaje hrani vitamin D v imenovanem olju, ki je edino v stanju, da uspešno popravi razrahljani organizem. Da se pa morejo prepričati vsi nedostatkami in zle posledice, ki jih ima angleška bolezen pri živini, potrebno bi bilo, da se daje vitamin D že noseči živini in sicer vsaj 14 dni, predno pride zarod na svet, potem pa tudi cel čas, dokler mladiči sesajo, mladičem samim pa vsaj en mesec po ostavljenju. Dober uspeh takšnega hranjenja je ugotovljen in bi se vsak živinorejec v lastnem interesu moral tega držati.

Ako se vpošteva, koliko mlade živine pogine, ker je zahirala radi nepravilnega hranjenja ter koliko živine ostane zahirane, pa ji nobena hrana ne pomore, ako ne dobi D vitamina, in koliko premoženja radi tega propade, namesto da bi se množilo, tedaj je v interesu celokupne živinoreje in s tem tudi narodnega gospodarstva, da se uporaba D vitamina čimbolj širi. Najboljša pasma živine ne prinese nobenega dobička, ako ni pravilno krmljena.

Preko 10 let so trajala raziskovanja in poizkusi o vrednosti D vitamina, odnosno o vitamin vsebujočega ribjega olja in plodovi teh raziskovanj so razveseljivi in s sigurnostjo ugotovljeni od najmerodajnejših strokovnjakov, pa ima sedaj živinoreja slednjič na razpolago sredstvo, s katerim more doseči siguren dobiček, ako se ga bo posluževala, kar se ji mora od vseh merodajnih krogov tudi priporočati, pa bo s tem koristila v prvi vrsti sama sebi kakor tudi celokupni javnosti.

Zagreb, dne 8. junija 1929.

1000 Din

Vam plačam, ako Vam
Vaših bradavic,
kurjih oč!

rožne kože, otiščancev v 3 dneh ne odpravi brez
bolečin in opasnosti in brez noža korenine zatirajoči
Riabalzam. — Zdravniška priporočila. Dr. Cyrakus
B., Dunaj, piše: Sem z Riabalzom-om zadovoljen,
pošljite še nadalje 24 lončkov, ki jih hočem uporabiti
pri svojih pacientih. Cena z garancijskim pismom
Din 9'—, 3 lončki-Din 18'—, 6 lončkov Din 32'—, —
Dr. Nic. Kemény, Košice, Kaschau, poštni predal

Številke efektne loterije Prostovoljnega gasilskega društva — Smartno ob Savi, ki so bile izžrebane dne 21. julija 1929. Zaporeadne številke so dobitki.

1. št. 9985	2. št. 6284	3. št. 1357	4. št. 4703
5. št. 2447	6. št. 3991	7. št. 9716	8. št. 3121
9. št. 0448	10. št. 9068	11. št. 0777	12. št. 7915
13. št. 3039	14. št. 8871	15. št. 0836	16. št. 0395
17. št. 2538	18. št. 9422	19. št. 0775	20. št. 3766
21. št. 4293	22. št. 4375	23. št. 0563	24. št. 6246
25. št. 0829	26. št. 8526	27. št. 3804	28. št. 4322
29. št. 7896	30. št. 0674	31. št. 9634	32. št. 0552
33. št. 2405	34. št. 9922	35. št. 3710	36. št. 9018
37. št. 3533	38. št. 3614	39. št. 2690	40. št. 8231
41. št. 6467	42. št. 5645	43. št. 4758	44. št. 3407
45. št. 2303	46. št. 9206	47. št. 3285	48. št. 1597
49. št. 6277	50. št. 2036	51. št. 1821	52. št. 1023
53. št. 4021	54. št. 9299	55. št. 6020	56. št. 8535
57. št. 9802	58. št. 6753	59. št. 3925	60. št. 5446
61. št. 0723	62. št. 0473	63. št. 4173	64. št. 9497
65. št. 8828	66. št. 0136	67. št. 2524	68. št. 1882
69. št. 9778	70. št. 9096	71. št. 2891	72. št. 3405
73. št. 4590	74. št. 3482	75. št. 7393	76. št. 5637
77. št. 6955	78. št. 4887	79. št. 7388	80. št. 1999
81. št. 4280	82. št. 2285	83. št. 7067	84. št. 2104
85. št. 7728	86. št. 0482	87. št. 5328	88. št. 4210
89. št. 9689	90. št. 3631	91. št. 6121	92. št. 0703
93. št. 8693	94. št. 7376	95. št. 8344	96. št. 8900
97. št. 4820	98. št. 4701	99. št. 3835	100. št. 7836
101. št. 5562	102. št. 1595	103. št. 2683	104. št. 9913
105. št. 2546			

Zahvala.

Vsem, ki so sočustvovali ob priliki smrti našega dobrega strica, brata, gospoda

Josipa Riedl-a

se najpristrčneje zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo «Liri» za ganljive žalostinke, kakor tudi vsem, ki so pokojnika spremili na poslednji njegovi poti.

Kamnik-Leskovec, dne 20. julija 1929.

žalujoči ostali.

ILOVAC

Tvornica glinastih strešnikov in opeke

Fröhlich & Bichler

Karlovac

Dnevna produkcija 100.000 komadov strešnikov in opeke.

Proizvajanje vseh vrst opeke in strešnikov ter vseh glinastih predmetov kakor tudi ploščic za tlake. Posebno se priporočajo **falcovani in dvakrat falcovani strešniki** v dovršeni obliki ter po zelo ugodnih cenah. Kvaliteta zidne in strešne opeke je strokovnjaško priznana, kot najboljša v državi.

Dobavlja se franko na vsako postajo.

Generalno zastopstvo za Slovenijo: **EKONOM** Ljubljana Kolodvorska 7

Laneno olje, firnež, emajlne in ostale lake, oljnate barve

in vse v stroko spadajoče blago kupite dobro, solidno in po zmernih cenah pri

MEDIĆ-ZANKL, d. z. o. z. tovarna olja, firneža, laka in barv Ljubljana-Medvode. Lastnik Franjo Medić.

Podružnica Maribor - Novi Sad.

Čisti obraz

in pomlajenje. Vaša koža postane mladeniško sveža in bela kot cvet. Ogri, mozolji, gube, pege, rdeč nos, brazgotine, solčne pege, rumene in ružave pege,

pege vsled vročine

izginejo takoj in zanesljivo z uporabo lepotilne kreme «EROS». «Eros» služi v dosogo in ohranitev lepote obraza, vratu in rok. Ohranja lepoto do najvišje starosti pod jamstvom. Zdravniško priporočano. — »Dolgujem Vam veliko hvaležnost, dosegla sem vidno olajšanje obraza v 24 urah,« piše gospa dr. M. Glänzend. Slajno preizkušeno pri damah in gospodinjski vsake starosti. Cena Din 16.—, 3 lončki Din 34.—, 6 lončkov Din 55.—.

Dr. Nikol Kemény, Košice, poštni predal 12/L 33, ČSR.

KMETJE!

Kadar kupujete v mestu svoje potrebščine, podpirajte v prvi vrsti trgovce, ki v našem listu nudijo svoje blago

Hranilnica

za vsako gospodinjico

so **WECK-ove** priprave za vkuhanje. Tisoči gospodinjski vam to potrdijo.

Glavna zaloga WECK za celo državo pri tvrdki **FRUCTUS, Ljubljana Krekov trg 10** Zahtevajte cenik

„JAVA“ pšenična kava

je izvrstna, zelo redilna in okusna. Zahtevajte jo pri vseh trgovcih! Razpošiljamo jo tudi po pošti v zavojih po 5 kg za 70 Din, če se denar naprej pošlje, ali pa po povzetju za 75 Din. Povzetje je 5 Din dražje. Poštnino plačamo mi. Vsakemu 5 kg zavoju »Java« pšenične kave je kot darilo privedena lepa skodelica za kavo. Kdor pošlje 2 Din v znak, dobi vzorec 100 g »Java« pšenične kave poštnino prosto. Sprejememo za vsak večji kraj zastopnika. — Pržiona kava »Java« k. d., Beograd, Lomina ul. 11/č.

Najboljši in najtrpežnejši šivalni stroji in **KOLESA** so **GRITZNER** in **ADLER** za dom, obrt in industrijo, v raznih opremljenostih Istopam švicarski pletilni stroji **DUBIED** Pisalni stroji **URANIA**

Ugodni plačilni pogoji. — Večletna garancija.

Tovarniška zaloga:

JOSIP PETELINC Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Kupim

kozolc

z 4—6 okni v dobrem stanju. — Naslov pove uprava »Kmet. lista«.

Fabiani & Jurjovec

Ljubljana, Stritarjeva ulica 5

Velika zaloga **SUKNENEGA BLAGA** za moške in ženske obleke. Lepa izbira svilenih rut in šerp. Krojači in šivilje, pišite po vzorci!

EKONOM

osrednja gospodarska zadruga

v Ljubljani, Kolodvorska 7

ima stalno v zalogi:

Umetna gnojila: Kalijevo sol, superfosfat, nitrofoskal (mešano gnojilo), čilski soliter, apneni dušik i. dr. **Seno in pšenično slamo** dobavlja po najnižji ceni franko vsaka postaja.

Hočete se li svojega

revmatizma, protina osvoboditi?

Trganje in bodenje v udli in sklepih, otečeni udje, skrivljene roke in noge, trganje in bodenje v raznih delih telesa, celo slabost oči so česta posledica revmatizma in protina, katera je treba odstraniti, ker sicer bolezen vsa bolj napreduje.

Jaz Vam nudim

zdravilno pijačo, ki razkaja solno kislino, pospešuje izmeno snovi in izločenje, torej ne takozvani univerzalni ali tajni lek, nego produkt, ki ga nam nudi sama mati narava za blagor trpečega človeštva.

Dam vsakomur brezplačno poskušnjo.

Pišite mi takoj, pa dobite iz mojih, v vseh dozelah obstoječih skladišč poskušnjo zajedno s poučno razpravo. Sami se boste uverili o neškodljivosti tega sredstva in njegovem naglem delovanju.

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf

Bruchsalerstrasse Nr. 5, Abt. 16.

K **O** **S** **E** **la KRANJSKE OBLIKE turške, à la peklen-ske in „VULKAN“ (z garancijo) brusne kamne ter prvovrstne ima v zalogi „EKONOM“ Osrednja gospodarska zadruga Ljubljana, Kolodvorska ulica 7**